Cyan Magenta Yellow Black

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№173 (2924)

СУБОТА 21 вересня 2002 року

Змінити ставлення до суду

Президент України Леонід Кучма вважає, що нове покоління юристів має змінити ставлення співвітчизників до суду як органу, що виконує насамперед каральні функції». Про це глава держави сказав на урочистій церемонії складання присяги суддями, вперше призначеними на посади Президентом України.

Як підкреслив Л. Кучма, «найвищою цінністю в Україні є людина, і потрібно нарешті домогтися, щоб саме в судах громадяни України завжди могли відстояти свої права і свободи».

ВІТАННЯ

Жителям міста Полтави

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин привітав ветеранів війни і праці, усіх полтавців з Днем міста та 59-ю річницею визволення Полтави від фашистських загарбників.

Відзначення таких подій, що стало традиційним, дає можливість кожному виразніше відчути свій нерозривний зв'язок з хвилюючою і багатою історією рідного краю, скласти данину поваги великим і мудрим попередникам, які охороняли і прикрашали для нинішніх поколінь нашу священну землю.

Далі глава парламенту сказав: «На переломному етапі розвитку країни ви зуміли зберегти промисловий, науковий та кадровий потенціал і тепер просуваєтеся далі, щоб вийти на ще вищі щаблі економічного і соціального розвитку. Колективи багатьох підприємств діють упевнено, тримаючи курс на освоєння новітніх та вдосконалення діючих технологій, випуск нових видів продукції. Успіхи у виробничій сфері збільшують можливості для поліпшення життя населення.

Висловлюю глибоку вдячність визволителям Полтави, усім ветеранам Великої Вітчизняної війни за їх безсмертний подвиг.

Бажаю жителям Полтави і її гостям міцного здоров'я, добра і благополуччя у кожній родині».

Свято зберігати пам'ять

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин привітав ветеранів війни, усіх учасників партизанської слави, який 22 вересня Україна вперше відзначає на державному рівні.

Встановлення цього дня, йдеться у зверненні, — визнання великого подвигу партизанів і підпільників у роки Великої Вітчизняної війни 1941 — 1945 років, їх вкладу в перемогу над фашистськими загарбниками.

Сьогодні, зазначено у зверненні, ми складаємо шану патріотам — і тим, хто не дожив до наших днів, і тим, хто через усе життя несе біль від ран, від втрати бойових побратимів, гіркі спогади про труднощі партизанських стежок. Володимир Литвин підкреслив, що Верховна Рада робитиме все можливе, щоб посилити державну підтримку ветеранів партизанського руху й підпілля, усіх учасників війни.

Голова Верховної Ради закликав працювати на побудову правової, демократичної, заможної України так беззавітно і споввна, як боролися наші батьки і діди заради досягнення перемоги: «Хай і сьогодні для нас будуть святими поняття Батьківщина, честь, обов'язок»!

Винахідникам і раціоналізаторам України

Сердечно вітаю усіх новаторів, учених, інженерів, ентузіастів науково-технічного прогресу та фахівців у сфері інтелектуальної власності з Днем винахідника і раціоналізатора.

Тепер, коли перед Україною на увесь зріст постає завдання здійснити прорив у нову якість економіки і соціальної сфери, особливо потрібні зусилля людей небайдужих, творчих, таких, що думають, шукають, здатні запропонувати нові рішення назрілих проблем.

Ваші досягнення у науково-технічній творчості, впровадження їх у практику сприятимуть поглибленню суспільних перетворень, дадуть можливість забезпечити більш інтенсивний розвиток вітчизняної науки, промисловості, сільського господарства, інших галузей. Держава посилюватиме підтримку ваших новацій, законодавчий захист інтелектуальної власності.

Бажаю вам подальших творчих знахідок, нових відкриттів, плідних ідей та втілення їх у життя, міцного здоров'я і благополуччя.

Творіть на благо України!

Володимир ЛИТВИН, Голова Верховної Ради України.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Нікола Пуссен (1594—1665)

«Танкред і Ермінія». Ермітаж, Санкт-Петербург.

«Віра, закон, грамота і мова книжна»

Виступ Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка

Шановні учасники урочистого зібрання!

Шановні колеги, друзі!

Уже в новітні часи, за роки незалежності України, у бутті нашої держави започатковано відзначення дат, які серед довгої шеренги інших ***вирізняються*** не просто важливим загальногромадським хронометруванням, а насамперед своїм значенням ***внутрішнього масштабування, суспільною пріоритетністю події***.

Урочистості з нагоди чергової, ***168-ї, річниці*** Київського національного університету імені Тараса Шевченка, як і всі попередні, ***показові саме в цьому сенсі***.

Відзначення цієї дати має на меті не просто засвідчити вікову поважність одного з найавторитетніших вищих навчальних закладів України, а наочно продемонструвати ***розуміння*** широким загалом ***значущості*** цього центру освіти, культури і духовності в житті українського народу.

Важливість ця означається не ***зовнішньою біографією*** університету, не роками, що викарбовували його літопис легендарністю й драматизмом, не розмаїттям дисциплін і не рівнем фахової підготовки, не науковими досягненнями і відкриттями, зрештою, навіть не кількістю випускників, зведене число яких вражає уяву, а ***якісно-змістовим наповненням процесу, особливою одухотвореністю, націєтворчим єством*** уславленого вузу, що завжди був, за словами Михайла Максимовича, розсадником ***«і віри, і законів, і грамоти, і мови книжної»***.

Тож зовсім не випадково Київський університет, а в простонародді — ***«шевченківський»***, сприймається на рівні одного з символічних означень нашої Вітчизни.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Формуємо реальний бюджет

Слідом за нарадою голів облрад, міських голів Києва і Севастополя і Голови ВР Кримської автономії у Верховній Раді відбулася нарада-семінар з учасниками нижчої ланки — міськими головами обласних центрів, великих районних рад та членами правління Асоціації міст України.

Обговорювали одне і те саме питання: формування державного і місцевих бюджетів на 2003 рік та розвиток міжбюджетних відносин. У вступному слові Голови Верховної Ради Володимира Литвина, доповідях Міністра фінансів Ігоря Юшка, голів профільних комітетів ВР Петра Порошенка, Анатолія Матвієнка наголошувалося на ознаках стабільності і зростання економіки, що дає можливість формувати реальний бездефіцитний бюджет. Його доходна частина передбачається понад 62 млрд. грн. Планується, що в 2003 році доходи бюджету збільшаться на 3,3 млрд. грн.

Однак на булочку з маслом, як мовиться, розраховувати не випадає. Про це свідчать закладені темпи зростання національного ВВП у 2003 році — лише на 4 відсотки. Про це вели мову учасники наради-семінару. Голова Біловодської райради на Луганщині Михайло Сокирко каже:

— Надій багато, але особливого оптимізму нема. Не можу зрозуміти, чому розробники держбюджету не подивляться розплющеними очима на ситуацію з селом? Вона — найкритичніша в державі за рівнем і якістю життя. Іншого такого прикладу в Україні нема. А нас заспокоюють, що знайдено формули, які поліпшать цю ситуацію. Не формули потрібні, а формальний підхід застосовано. І в мене є всі підстави казати, що бюджет 2003 року стосовно села буде ще гірший, якщо народні депутати не візьмуть цей бюджет в облогу. Свого народного депутата —Гапочку — ми в цьому уже переконали.

Анатолій КАРАСЬ.

■ *В Ужгороді відкрито міжнародну виставку-ярмарок «Тур'євроцентр-Закарпаття 2002».* Участь у ній беруть туристичні фірми України та країн Карпатського регіону. Упродовж чотирьох днів учасники матимуть можливість налагодити нові й поновити старі контакти, ознайомитися з мережею санаторно-курортних і туристичних об'єктів, яких на Закарпатті понад сто. Вони можуть одночасно прийняти на відпочинок та оздоровлення більш як 12 тисяч осіб. У рамках ярмарку проходить науково-практична конференція «Про стан і перспективи розвитку туризму в Закарпатті», **повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ.**

■ *Учора Львів привітав учасників IX Форуму книговидавців.* Свято стало традиційним і для видавців, і для читачів. Сюди приходять сім'ями, заздалегідь заощаджуючи кошти, щоб придбати новинку. Понад 500 видавництв репрезентують свою продукцію в Палаці мистецтв, який ледь уміщає всіх бажаючих. Серед «родзинок» форуму — презентації енциклопедичного видання «Києво-Могилянська академія в іменах XVII—XVIII ст.», роману Пауло Коельо «Чорт і панна Прим». Про справи видавничі йтиме мова під час дискусії «Українська книга: як подолати кризу?», — **повідомляє наш власний кореспондент Оксана ТЕЛЕНЧІ.**

Місце, де роблять справу

В Одесі розпочав роботу триденний україно-російський діловий форум. В його роботі беруть участь відомі політики, урядовці, банкіри, підприємці, діячі науки й культури. Нинішня зустріч може стати поворотною у співпраці наших країн.

Передусім було скорочено чисельність учасників, що позбавило зустріч галасливості. Основна робота зосереджується в секціях, де окремо зустрічаються фахівці. Чимало часу відведено і для особистих контактів. За такого підходу і розмова, і домовленості будуть конкретні. Уже «вималювалася» низка спільних проектів, зокрема й по Одесі: в машино- й верстатобудуванні, на морському транспорті. Ну а загальні проблеми й перспективи співпраці всі учасники форуму розглянуть на засіданні «круглого столу».

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Україна сьогодні знаходиться на 7 місці за кількістю звернень до Європейського суду

СУСПІЛЬСТВО

«Віра, закон, грамота і мова книжна»

Виступ Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка

(Початок на 1-й стор.).

Життєдайний вплив на громадську свідомість акумульованої у цьому середовищі творчої енергії, **животворна дієвість** практично всіх суспільних рухів і починань, що **зароджувалися тут**, **розвивалися і втілювалися в дійсність,** глибинно і всеосяжно проникаючи в **практичне буття нації,** невимовно **розширили** поняття **«альма-матер»**, що вже давно, прямо чи опосередковано, стало стосуватися всієї української людності.

Не буду продовжувати далі ряд **достоїнств**, перераховувати **титули** нашого університету, хоча це було б абсолютно щиросердним і виправданим проявом своїх почуттів, адже ось уже майже тридцять років, як і моє життя нерозривно пов'язане з цим закладом.

За нас це успішно робила і, сподіваюся, буде робити вічно, наша історія.

Її оцінки кращі й вагоміші.

Шановні друзі!

Саме тут не тільки виникають, генеруються ідеї, засади духовного та економічного зростання держави, а й формуються нові покоління **безпосередніх виконавців і провідників місії суспільного поступу.**

Особлива енергетика — **часова сув'язь традицій і устремлінь** — відчутно проступає у **Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.**

З давніх часів відомі **дві концепції** призначення вищої освіти: **формування розвиненої особистості та підготовка високопрофесійного спеціаліста.**

Запозичений з Європи, а точніше, з Німеччини, у XVIII столітті на наших теренах привився тип університету, що відповідає суті першої концепції.

Надзвичайно **промовистим, показовим** є факт саме **такого суспільного вибору.**

З одного боку, це стало **продовженням** благородної і подвижницької справи, започаткованої Києво-Могилянською академією, з другого — **безпомильною загальною проекцією в майбутнє.**

Екстраполюючи цей момент на сьогодення, не можна не дивуватися **проникливості й мудрості нашого народу,** що, здавалося б, всупереч житейській логіці, здоровому практицизмові **ментально зорієнтувався** саме таким чином.

Підтвердженням істинності **такої самоідентифікації, її не застиглої, а творчої життєвості** можуть слугувати недавні часи комуністичного будівництва.

Епоха тоталітаризму, ідеологічного мракобісся, відвертого зневажання традицій та цілковитого підпорядкування усіх сфер життя догмам майже **незмінними лишила структури університетських інституцій, хоча докорінно й переорієнтувала їхні функції.**

І в тому **сутнісному метаморфізмі,** коли університети перетворювалися на кузні передових кадрів для планової економіки, а за безупинним валом підготовки спеціалістів і науковців, здавалося, раз і назавжди втрачається їхнє **суспільно-місіонерське покликання,** незнищенною лишилася особлива **духовна субстанція** цих закладів.

Вона була тією **з'єднувальною ланкою,** що забезпечувала **тяглість часів, зв'язок поколінь.**

Простежувати **історію Київського університету** певною мірою означає простежування **сконцентрованої історії вітчизняної науки, формування інтелектуальної еліти, зрештою, етапності становлення української нації.**

А як відомо — пильний погляд, кинутий у минуле, часто дає можливість бачити обриси **неймовірно віддаленого майбутнього.**

Особливого ж підтексту такі екскурси набувають, якщо погодитися з твердженням, що **нації — продукт не так етнічний, як культурний і соціальний.**

Однак сьогодні набагато актуальніше всіх цих заглиблень на порядку денному значаться питання **нинішнього стану** освіти, культури, духовності.

Без перебільшення — говорити про них тут, отже, бути **почутим і зрозумілим найширшою і соціально найчутливішою аудиторією.**

Шановне товариство!

Нещодавно Україна вступила у **дванадцятий рік** своєї незалежності.

Для історії — це мить. Для людини — істотний відрізок життя.

Аналізуючи цей час, мусимо констатувати: пройдений шлях **державного самоствердження** став для нашого народу **шляхом випробувань.**

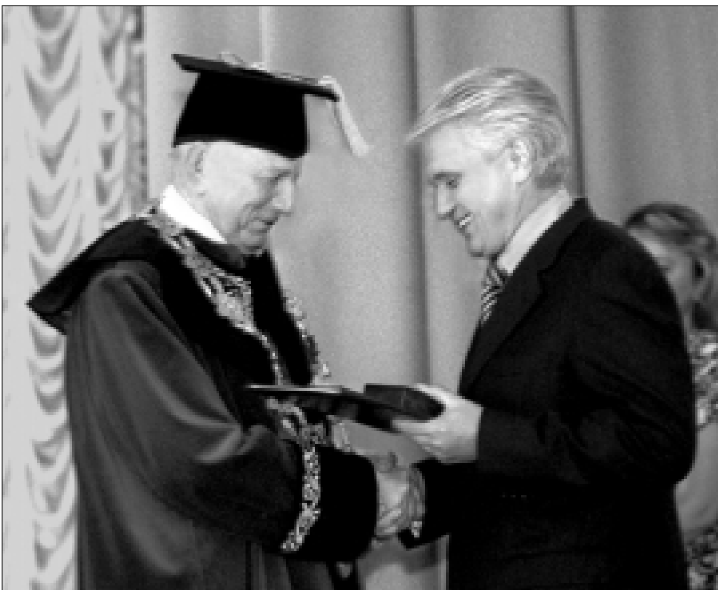
Україна, володіючи потужним науково-виробничим потенціалом, розвиненим сільським господарством, маючи освічений і працьовитий народ, не змогла швидко й безболісно побудувати демократичну, правову державу з сучасною ринковою економікою.

Реальність безжалісно мстила за нашу наївність, короткозорість, верхоглядство, за нехтування історичним досвідом.

Можна стверджувати, що Україна вже до межі висмоктана словами, вимучена неоголошеними війнами, непродуманими рішеннями.

Небезпека полягає і в тому, що, прагнучи великих потрясінь, ризикуємо втратити Україну. Тоді як треба вирішувати **якісно нові завдання державотворення, зосереджуватися на нашому внутрішньому облаштуванні.**

Мова йде про **створення умов для прориву в нову якість економіки і соціальної політики, подолання бідності,** забезпечення якісної і доступної **медичної допомоги, освіти, пенсійного забезпечення,** а в політико-правовій сфері — **конституційній реформі.**

Фото Юрія ІЛЛЄНКА.

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин привітав колектив Київського національного університету імені Тараса Шевченка з 168-ю річницею заснування і вручив кращим працівникам вищого навчального закладу Почесні грамоти Верховної Ради України.

На знімку: **нагороду приймає ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка академік Віктор Скопенко.**

За цієї ситуації від кожного з нас вимагається принаймні три речі:

— мати мужність;

— бути послідовним;

— твердо вірити у можливість досягнення поставленої мети.

Мужність потрібна, аби **не збочити** з обраного шляху, стійко долати негаразди, труднощі й невдачі, **не піддаватися** панічним настроям.

Адже не таємниця, що тривалий час скаргами на скрутну долю, жорстоку та немилосердну дійсність **суспільство спільними зусиллями мовби випещувало націю,** приречену на безнадію.

А життя без надії — не буває.

Послідовність — це та необхідна передумова, аби не метатися з пріоритетами — як у внутрішній, так і зовнішній політиці, аби за всієї багатовекторності життя **дотримуватися головного спрямування —забезпечення незалежності і демократичного поступу в ім'я людини, її блага.**

А для втілення намічених планів, **реалізації задумів** основне **натхнення і рушійне начало — віра.**

Як бачимо, перед суспільством стоїть **надзавдання — змінити і зміцнити людську психологію.**

У цьому соціальному визначенні **провідна,** я сказав би, **місіонерська роль,** належить вищим навчальним закладам, а особливо — **класичним університетам.**

З огляду на історичну традицію, головним покликанням університетів як осередків формування розвиненої особистості та вільної науки були пошук і проголошення правди.

Саме від часу появи університетської ідеї **досягнення правди в усіх її іпостасях** було і залишається визначальною метою цих інституцій.

На жаль, університетську систему останнім часом вразила небезпечна ерозія, що почала поступово руйнувати її **сутнісне єство:** з одного боку, намітилася глибока **утилітаризація класичних університетів,** «розмивання» їх серед навчальних закладів, а з другого — посилився **натиск** численних **закладів** під вивіскою «університет», хоча фактично спільного в них, окрім назви, мало чого.

Університетська освіта набрала **невиправдано масового** характеру.

У гонитві за валом з поля зору фактично випущено виховання, **власне, еліти, тих, хто становить інтелектуальну і моральну рушійну силу суспільного прогресу.**

Нинішня **важкодоступність низки навчальних закладів** України для широкого загалу, їх кастовість — **далеко не свідчення елітарності,** оскільки лежить вона здебільшого у площині **фінансовій** і мало пов'язана з високим рівнем **інтелектуальної фільтрації.**

Нашим **спільним завданням** сьогодні в царині вищої освіти, як і освіти загалом, **має стати диференціація за рівнем знань,** а не за рівнем доходів.

Важливою суспільною проблемою є **відновлення морального і соціального престижу вченого.**

Має бути **зупинений процес упослідження** людей науки, зокрема, тих, хто не може реалізувати свої можливості в умовах поки що мало цивілізованого ринку.

Треба вживати **негайних заходів,** аби хоча б зменшити вимушену міграцію вчених.

Одночасно **з найталановитішої молоді** потрібно готувати **майбутній професорсько-викладацький корпус,** формувати не тільки компетентних фахівців, **а справжніх провідників ідеї,** закладеної в основу класичної університетської концепції.

Молодь засвідчує нині велику потребу в особистих взірцях.

Звертаючись до молодіжної частини залу, хочу наголосити: **ви — не пасивний суб'єкт виховання, ви — активні творці нового життя, люди XXI століття.**

Ви не обтяжені ідеями політичного реваншизму, не пов'язані, сподіваюсь, з певними **корпоративними інтересами.**

Ви здатні самі переосмислити те, що було, що маємо й повинні мати у дні завтрашньому, аби **зберегти органічну наступність поколінь.**

Це дуже непросто, адже наявні величезні збої в тих механізмах, що поєднують **сучасний досвід з пережитим.**

Від вашої життєвої позиції, від ваших конкретних кроків залежить **майбутнє України,** яке я особисто бачу **в гармонізації інтересів, у тісній, плідній взаємодії усіх гілок влади, політичних партій та рухів.**

Окрім того, ви вже **безпосередні творці нової політичної карти світу.**

З часом реальніше відчується **змістовність того творення, але усвідомлення своєї причетності до цього** має бути вже нині.

Кожен з нас є живим носієм маленької часточки величезного живого організму під назвою Україна, кожен з нас певним чином репрезентує свою державу, кожен з нас є для неї, хай і незначною, та все ж — надією і опорою.

Україна тільки виходить на світовий простір, **тільки починає окреслюватися** у політично-картографічній свідомості як **суверенна держава.**

Траєкторія цього окреслення-утвердження має бути тільки висхідною!

І в цьому величезна **надія на молодь України, повноважних і повноправних представників народу і держави.**

Ця надія актуалізується особливо в час нинішній.

Процеси глобалізації, цього **витворення певного планетарного шаблону, цивілізаційного стандарту** під час визначення своїх меж можуть бути надзвичайно болючими проявами саме **національного нігілізму.**

Не хочу видатися ретроградом, але зробити деякі застереження вважаю просто необхідним.

Глобалізація несе в собі зовсім інший, невідомий до цього, **новий тип світового управління.**

Геоекономічний простір, знеособлені транснаціональні системи, глобальні корпоративні інтереси виносять реальні владні важелі за межі звичних державних кордонів.

Давайте враховувати і таке: сьогодні на 20 відсотків населення планети, яке проживає у процвітаючих країнах, припадає 86 відсотків світового ВВП, а на 20 відсотків тих, хто проживає у бідних країнах, — лише 2 відсотки.

У доповіді Організації продовольства та сільського господарства ООН (FAO) «Глобальний розвиток сільського господарства до 2015/2030 рр.» наголошується: «Кількість людей, які страждають від голоду, у країнах, що розвиваються, ймовірно, зменшиться з 777 млн. людей, на даний час до 440 мільйонів у 2030 році». Прогнозується, що населення планети зросте до 8,3 млрд. людей у 2030-му з сьогоднішніх шести мільярдів. Щоб прогодувати це населення, потребуватиметься щороку додатковий мільярд тонн злакових.

На Всесвітній конференції ООН з проблем сталого розвитку «Ріо+10» у південноафриканському місті Йоганнесбурзі (26 серпня — 4 вересня 2002 року) йшлося і про те, що прірва між заможною меншістю та бідною більшістю дедалі глибшає, а з нею загострюється й екологічна криза на планеті. П'ята частина населення споживає 80 відсотків усіх ресурсів Землі та виробляє 80 відсотків сміття. Біологічний потенціал планети вичерпують щороку на 20 відсотків більше, ніж його природа здатна з часом відновити. За таких темпів, підрахували екологи, через 50 років людству знадобиться майже 200 відсотків наявних сьогодні природних багатств. При цьому середній американець використовує вдвічі більше ресурсів, аніж середній європеєць, і в 24 рази більше, ніж мешканець африканського континенту.

Протидією національному знеособленню **стануть традиції, культура, історія.**

Переконаний, Україна у цьому протистоянні **не буде в ар'єргарді** світового співтовариства.

Запорукою стають наші перші неспростовні успіхи на ниві **державного самоствердження.**

Серед найактивніших творців цього самоствердження є і колектив Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

До цього зобов'язує марка **Національного, «шевченківського»** університету.

До цього спонукають його **168-річна трудова біографія і вічно живі славні традиції.**

Свій виступ хотів би завершити словами нашого великого земляка Миколи Гоголя: **«Пам'ятаймо про обов'язок, який на кожному місці доводиться виконувати людині!».**

Дякую за увагу.

ОФІЦІЙНО

До сусіда, а не до старшого брата

Завтра розпочинається триденний офіційний візит делегації українського парламенту на чолі з Головою Верховної Ради України Володимиром Литвином до Російської Федерації. Це перший офіційний зарубіжний візит глави українського парламенту нового скликання. У його програмі, зокрема, — зустрічі Голови Верховної Ради України з Головою Ради Федерації Федеральних Зборів Росії Сергієм Мироновим, главою уряду Російської Федерації Михайлом Касьяновим, із керівництвом і депутатами Державної Думи Федеральних Зборів Росії, патріархом Московським і Всія Русі Алексієм II, відвідини Культурного центру України у Москві та зустріч із представниками української громади.

У рамках візиту, 24 вересня, має також відбутися зустріч Голови Верховної Ради України Володимира Литвина з Президентом Росії Володимиром Путіним.

Співробітництво слід урізноманітнити

«Ми дуже задоволені рівнем політичних відносин між Україною і Китаєм, зокрема, рівнем міжпарламентських стосунків». Про це заявив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин під час вчорашньої зустрічі з делегацією міжнародного відділу ЦК Компартії Китаю на чолі з його завідувачем паном Дай Бінго. Однак Володимир Литвин вважає, що україно-китайська співпраця має набувати різних форм, потрібно залучати до неї парламентські комітети, групи і фракції. На думку Голови Верховної Ради, слід також активніше співробітничати у сферах економіки, гуманітарних відносин, на регіональному рівні. Володимир Литвин відзначив постійну підтримку, яку надає Китай Україні на міжнародній арені. Дай Бінго також сказав, що відносини двох країн розвиваються успішно, проте є потреба і всі сприятливі умови для подальшого розвитку.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Звільнення редактора

Рішення кадрове чи політичне?

У щоденній всеукраїнській газеті «Сьогодні» змінився головний редактор. Олег Нипадимка, який до 18 вересня обіймав цю посаду, не виключає, що його несподіване звільнення має політичний характер. В інтерв'ю журналістам він зазначив: «Те, з якою квапливістю все відбувалося, схиляє саме до цієї версії», «ні мені, ні колективу редакції засновники не назвали причину звільнення», «мені рекомендували тільки поставити свій підпис під заздалегідь заготовленим текстом, що я і зробив, аби не розпалювати обстановку в редакції». За його словами, нове керівництво заявило, що не збирається докорінно міняти стратегію газети. «Ось чому я не виключаю, що комусь прийшлася не до душі політика газети», — сказав колишній редактор, **повідомляє УНІАН.**

22 ВЕРЕСНЯ — ДЕНЬ МАШИНОБУДІВНИКА

Рушій прогресу — конкуренція

На Новокраматорському машинобудівному заводі люблять... конкурентів. Конкуренція, вважає президент АТ НКМЗ, народний депутат України Георгій Скудар — рушій прогресу. Вона не дає спати і змушує весь час боротися — за споживача, за ринки збуту.

Торік Новокраматорський завод зробив значний ривок уперед. А цього року скоротив обсяг виробництва. Чому?

— Експорт залишився на рівні попереднього року, — уточнює Георгій Скудар. — А ось реалізація продукції українським замовникам зменшилася вдвічі. Пояснити це неважко: криза в металургійній галузі позначилася і на нашому підприємстві.

Сьогодні ситуація на заводі змінюється на краще.

— Ми зміцнюємо позиції, провадимо технічне переозброєння. Справді, трудящі відчувають нестачу завантаження потужностей, однак рівень середньої заробітної плати у порівнянні із минулим роком знизився лише на 15 гривень. Заробітки не можуть зростати, якщо зменшуються обсяги виробництва.

Головний урок, винесений із цьогорічної кризи, керівник підприємства формулює так:

— Ми ні в жодному разі не маємо права на відпочинок і розслаблення. Якщо не навчимося випускати прогресивну техніку із мінімумом витрат, якщо не навчимося її продавати — завтра нас затопчуть. І тоді не буде ані найвищої в галузі зарплати, ані соціальних благ, ані гордого імені «новокраматорець». Такі реалії ринку.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

ФУТБОЛ

Наші зіграли гідно

Кубок УЄФА. Перший раунд. Перші матчі.

«Металург» (Україна, Донецьк) — «Вердер» (Німеччина, Бремен). 2:2. Чутанг, 39, 53 — Лістеш, 8, Верлаат, 14. Склад господарів: Вірт, Якcманицький, Чечер, Алегебе, Зотов, Закарлюка, Пономаренко (Олексієнко, 68), Джамараулі, Чутанг, Дранов (Селезньов, 71), Архіре (Згура, 81).

«Лідс» (Англія) — «Металург» (Україна, Запоріжжя). 1:0. Сміт, 80. Склад запоріжців: Глущенко, Ратій, Вишевич, Акопян, Смирнов (Заєць, 90), Милосавлевич, Модебадзе (Брданин, 59), Валуца, Васконселос, Ключик, Додич.

***

Чемпіонат України. Вища ліга. 10-й тур.

«Ворскла» — «Волинь». 0:1. 5 000 глядачів. Гол: Сачко, 67.

Решта матчів туру відбудеться сьогодні та завтра.

Микола Агафонов помер після операції на серці

У Дніпропетровську в обласній клінічній лікарні помер народний депутат України минулого скликання Микола Агафонов. Чотирнадцятого вересня 54-річного М. Агафонова з інсультом було доставлено до лікарні, де його прооперували. Дев'ятнадцятого, не опритомнівши, він помер. Микола Агафонов до обрання депутатом був керівником найбільшої в регіоні агрофірми «Наукова».

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Колектив редакції «Голосу України» глибоко сумує з приводу передчасної смерті директора Рівненської сірникової фабрики **Наумчука Всеволода Миколайовича** і висловлює щире співчуття сім'ї та рідним покійного.

13 вересня. Національна опера. Концерт-реквієм, приурочений до річниці подій 11 вересня за участю маестро Володимира Співакова.

14 вересня. На міжнародній авіакосмічній виставці «Авіасвіт XXI» десять наших силачів зрушили з місця АН-225 «Мрія».

16 вересня. Акція опозиції «Повстань, Україно!».

15 вересня. У Києві завершився Народний форум «За демократичний розвиток України», ініційований блоком «Наша Україна».

17 вересня. Розпочався візит президента Румунії Іона Ілієску до України.

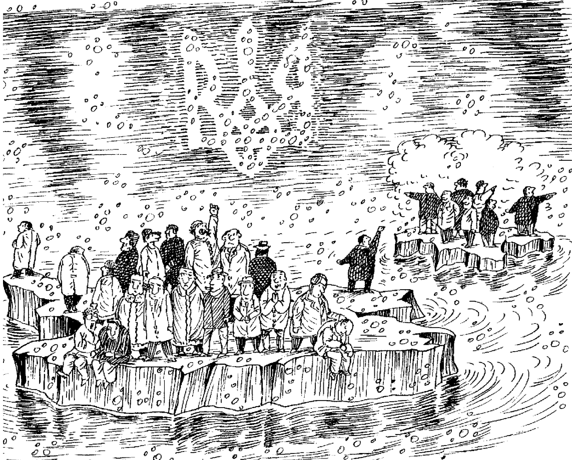
19 вересня. Зустріч Голови ВР Володимира Литвина з колишніми партизанами з нагоди запровадженого Дня партизанської слави 22 вересня.

18 вересня. Перемога «Динамо» (Київ) над англійським «Ньюкаслом».

Фото Олександра Клименка, Сергія Ковальчука, УНІАН.

ЕВОЛЮЦІЯ виконавча гілка ВЛАДИ

Прем'єра — у відставку,

Знову зміна структури

1 грудня Україна обрала Президентом Л. Кравчука. 5 грудня Л. Кравчук, виступаючи на урочистому засіданні ВР, заявив, що внесе на розгляд парламенту конкретні пропозиції зі структури виконавчої влади та що одним із невідкладних завдань є зміцнення виконавчої влади. Пізніше він конкретизував свою позицію стосовно уряду: «Немає ніяких підстав для заміни уряду, бо тільки сьогодні ми можемо сказати, що Україна, врешті-решт, визначилася з незалежністю остаточно, а отже, сьогоднішній уряд стане урядом України з усіма повновладними функціями, а не наполовину, чи ще менше, як це було раніше... Але саме уряд змінюватиметься, уточнюватиметься, здешевлюватиметься. А стосовно Прем'єр-міністра, то він працюватиме разом з Президентом». Іван Плющ, якого на той час обрали Головою Верховної Ради, оцінюючи дії уряду, також заявив, що до 1 грудня ми мали лише підрозділ структури центру. «По суті, він виконував лише функції розподілу і працював адміністративно-командними методами, оскільки економічних важелів не мав». Загалом, на думку І. Плюща, Україні потрібен коаліційний уряд. Представник опозиційної «Народної ради» Іван Заєць, оцінюючи діяльність уряду, заявляє: «Сьогодні потрібно дати чітку оцінку Кабінету Міністрів як органу, що протидіє інтересам України» («ГУ», 24.12.1991 р.). 9 січня «Народна рада» оприлюднила заяву, в якій наполягала на «відставці Кабміну як недієздатного та такого, що ні своєю структурою, ні кадровим складом неспроможний забезпечити здійснення незалежної державної політики», і пропонувала «формування нового уряду національної згоди покласти на Президента України, який повинен взяти на себе відповідальність за розробку і здійснення реформ в економіці і суспільстві».

Бюрократизм «нового центру»

На той час «регульованою ринковою економікою» керувала така структура міністерств та відомств: Прем'єр-міністр, перший віце-прем'єр, віце-прем'єр, держсекретар, вісім державних міністрів, 21 міністерство, 25 держкомітетів та кілька десятків держінспекцій, корпорацій і фондів. Поступово ці відомства обростали «штатними одиницями» і намітилася нова тенденція — скаржитися на бюрократизм тепер уже київського центру. **В'ячеслав Чорновіл з цього приводу заявляв: «Президент не піде на радикальну економічну реформу, тому що не готовий до проведення реформи політичної. А перефарбована партноменклатура окопалася в органах влади всіх рівнів і готова провалити будь-яку економічну реформу. Ці люди небезпечні своєю організованістю, круговою порукою і готовністю вдатися до будь-яких методів для досягнення власних цілей» («ГУ», 24.01.1992 р.).**

«Щоб кожен знав, чим займається»

Паралельно тривали дискусії про розподіл повноважень між виконавчою та законодавчою владою. Голова ВР Іван Плющ в інтерв'ю «ГУ» (25.01.1092 р.) казав: «Є нагальна потреба розмежувати функції законодавчої і виконавчої влади. Раніше у всьому арбітром був партійний комітет. Сьогодні подібні функції хоче взяти на себе Президент. Але він може виступити арбітром тільки на рівні виконавчої влади. Щоб не допустити конфронтації між Президентом і Верховною Радою, треба, щоб кожен знав, чим займається». І Плющ висловився за розширення повноважень Президента, щоб він, як глава держави і вища посадова виконавча особа, відігравав вирішальну роль і у формуванні уряду, і в контролі за його діяльністю. І тоді він нестиме відповідальність за результат своїх дій.

28 січня, коли стартувала п'ята сесія ВР, опозиція виступила з вимогою відправити уряд В. Фокіна у відставку. Л. Кравчук на це заявив: якщо ми кинемо все і займемося формуванням нового Кабміну, це смерті подібне, оскільки за повсюдного розвалу управлінських структур і відсутності ринкових відносин буде паралізовано все наше господарство. І також поставив питання про розмежування законодавчої і виконавчої влади та про представників Президента в районах. До того ж **запропонував надати Президентові додаткових повноважень. Бо, наприклад, Кабмін утворюється Верховною Радою, але ж главою виконавчої влади є Президент. Відтак стосовно реорганізації й утворення та ліквідації міністерств Президент має право лише звернутися до Верховної Ради з пропозиціями. Л. Кравчук запропонував окреслити в Конституції коло тих міністерств, які становили б Кабмін, а їх керівники входили б до складу уряду.** «Це були б конституційні органи державної виконавчої влади, скажімо, міністерства у закордонних справах, оборони, фінансів, економіки, юстиції, внутрішніх справ, зовнішніх економічних зв'язків, держкомітет зв'язку та митний комітет. Керівники зазначених органів, як і сам прем'єр, призначалися б Президентом у разі схвалення запропонованих ним кандидатур Верховною Радою. Президент мав би здійснювати загальне керівництво і спрямовувати виконавчу діяльність Кабміну. Решта міністерств, інших центральних виконавчих органів реорганізувалися б, утворювалися і ліквідовувалися безпосередньо Президентом», — зазначалося в доповіді Л. Кравчука. Тоді ж він запропонував до прийняття нової Конституції припинити дію виконавчих комітетів рад і передати виконавчу владу на місцях одноосібному органу, повноважному представнику Президента.

Щоправда, представники рад не дуже схвально оцінили останню пропозицію. Вони якщо й не виступали проти, то ратували за обрання голів місцевих адміністрацій прямим таємним голосуванням та щоб на вимогу двох третин депутатів відповідної ради Президент був зобов'язаний розглянути питання про його звільнення.

7 лютого Верховна Рада заслухала звіт Кабінету Міністрів. До відставки прем'єра В. Фокіна не дійшло, але парламент надав Президентові право визначати структуру уряду та рекомендував протягом десяти днів сформувати новий його склад і внести пропозиції стосовно змін у структурі виконавчої влади всіх рівнів.

Фото з архіву «ГУ».

Весна 1992 р. Черги за хлібом у Києві. Прийшов, побачив і ... вистачило

20 лютого Л. Кравчук запропонував Верховній Раді перерозподілити повноваження виконавчого характеру від рад до місцевих виконавчих органів. **Стосовно призначення представників Президента, то Л. Кравчук сказав, що треба шукати демократичні шляхи. «Одним з них ми пропонуємо вважати погодження кандидатур з депутатами місцевих рад, місцевими організаціями політичних партій, громадськими організаціями і рухами», — додав він.**

Державні міністри себе не виправдали

25 лютого Л. Кравчук на виконання постанови ВР підписав указ «Про зміни в системі центральних органів державної влади України». Цим указом було створено ряд нових міністерств: Міністерство сільського господарства і продовольства (на базі Міністерства сільського господарства, Державного комітету із соціального розвитку села та підприємств і організацій Держкомітету з харчової і переробної промисловості); Міністерство промисловості (на базі Держкомітету з металургійної промисловості та підприємств хімпрому, ліквідованого Держкомітету з хімічної, нафтохімічної промисловості та медпрепаратів); Міністерство машинобудування, ВПК і конверсії (на базі Держкомітету з оборонної промисловості і машинобудування); Міністерство інвестицій і будівництва (на базі Держкомітету у справах архітектури, будівництва і охорони історичного середовища та відповідних структурних підрозділів Мінекономіки); Міністерство державних ресурсів (на базі постачальницьких організацій Мінекономіки); Міністерство зв'язку (на базі Держкомзв'язку); Міністерство зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі (на базі Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків і Мінторгу). Окрім новостворених, до системи центральних органів виконавчої влади входили такі міністерства: внутрішніх справ, економіки, енергетики і електрифікації, закордонних справ, культури, лісового господарства, оборони, освіти, охорони здоров'я, охорони навколишнього природного середовища, праці, соціального забезпечення, статистики, транспорту, у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС, у справах молоді і спорту, у справах роздержавлення власності і демократизації виробництва, фінансів, юстиції. До складу Кабміну додатково ввели посади віце-прем'єр-міністра, міністра Кабінету Міністрів та голову Фонду держмайна.

Усього на цей час налічувалось 26 міністерств. Водночас ліквідувався інститут державних міністрів, «як такий, що не виправдав себе».

Замість держміністрів — Держдума

Натомість Л. Кравчук видав указ про створення Державної думи України — «для вироблення основних напрямів і принципів діяльності органів державної виконавчої влади». Її головою був сам Президент, заступником — Прем'єр-міністр. У складі Держдуми створено чотири колегії, котрими керували державні радники. Державним радником з питань науково-технічної політики було призначено Ігоря Юхновського, з питань правової політики — Олександра Ємця, з питань гуманітарної політики — Миколу Жулинського, з питань економічної політики — Олександра Ємельянова.

Серед основних завдань Держдуми — координація діяльності органів державної виконавчої влади, господарських і соціально-культурних структур. До складу Держдуми входили 62 члени, зокрема до Колегії з питань економічної політики — 21 член; з питань науково-технічної політики — 15 членів; з питань гуманітарної та з питань правової політики — по 13 членів. Президент Л. Кравчук зазначав («ГУ», 12.03.1992 р.): «От кажуть: замініть прем'єра, і все піде іншим шляхом. Це утопія. Де гарантія, що нові поведуть справу краще? Так розмірковуючи, дійшов висновку, що треба утворити Державну думу в системі виконавчої влади. Себто тепер у нас Кабінет Міністрів, Президент і Державна дума. Головна мета Думи — готувати документи, укази, прогнозувати. Бо головна проблема нині не в міністрах. Вона там, вглибині. (...) Дума дасть можливість творити, приймати рішення, А еволюційним шляхом зміняться всі урядові й інші структури».

Президентська вертикаль

5 березня 1992 року Верховна Рада ухвалила Закон «Про представника Президента України». Місцеві державні адміністрації формувалися на базі виконавчих комітетів відповідних рад. Ст.8 закону передбачала, що «на пропозицію не менш як трьох чвертей від загальної кількості обраних депутатів відповідної Ради Президент України може увільнити свого представника». Л.Кравчук призначив своїх представників в областях: Миколу Дідика (Вінницька), Володимира Блаженчука (Волинська), Юрія Смирнова (Донецька), Володимира Дем'янова (Запорізька), Василя Павлика (Івано-Франківська), Івана Салія (м. Київ), Івана Капштика (Київська), Степана Давимуку (Львівська), Олександра Масельського (Харківська), Костянтина Ястреба (Черкаська), Едуарда Хананова (Луганська), Павла Лазаренка (Дніпропетровська), Анатолія Кінаха (Миколаївська), Анатолія Єпіфанова (Сумська), Романа Гром'яка (Тернопільська), Олександра Мельникова (Херсонська), Валентина Мельничука (Чернігівська), Івана Гнатишина (Чернівецька), Романа Василишина (Рівненська), Михайла Країла (Закар-

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

7 лютого 1992 р. Сесія ВР. Парламент надав Президентові право визначати структуру уряду

(Продовження. Початок у №№ 71, 84, 94, 104, 115, 124, 131, 141, 154, 163).

Скільки не повторюй слово «революція»,

АНАЛІЗ. ПРОГНОЗ

Революція закінчилася, так і не розпочавшись. Телеграф, пошта, банки, вокзали як працювали, так і працюють. Органи державної влади і далі виконують свої функції.

Що ж відбулося 16 вересня? Акція «Повстань, Україно!» пройшла нечисленними мітингами у найбільших містах України. Похід під стіни президентської адміністрації завершився спробою пікетування будинків органів державної влади. Правоохоронці намети прибрали - виконали рішення Шевченківського суду столиці. Наша газета надрукувала і заяви з цього приводу, і пояснення Центру громадських зв'язків Міністерства внутрішніх справ України.

А тому сьогодні спробуємо проаналізувати те, що відбулося, і зрозуміти, що нас очікує найближчими днями.

Акція

Мені вдалося побувати там, де формували свою колону комуністи. У розмові з автором цих рядків один із депутатів зізнався, що вони розраховували насамперед на киян. Але, за всіма ознаками, розрахунок виявився неточним. Отож у колоні зібралося від 5 до 7 тисяч громадян з різних регіонів України.

Безперечно, головний мотив присутності на акції - низький рівень життя. Однак цікаво інше. Хоча й немає людям, чим платити за квартири, вони не пошкодували останніх гривень, щоб приїхати до столиці. Зрозуміло, це право кожної людини використати свої гроші на ту чи ту справу. Але є водночас над чим подумати ідеологам подібних акцій.

На Європейській площі червоні прапори влилися в озеро інших кольорів. Учасники акції — кілька десятків тисяч громадян, серед яких переважали літні люди.

Головний девіз - відставка Леоніда Кучми з посади Президента України і дострокові вибори нового глави держави. Однак ніхто не дав відповіді на запитання: що далі?

Лідери

На Європейській площі на східцях Українського дому зібралося четверо лідерів електоральних симпатій. Боротьба проголошувалася з владою, однак створювалося враження, що йде негласне змагання за першість на майбутніх президентських перегонах. Зокрема, між Віктором Ющенком та Юлією Тимошенко. Особливо було це помітно, коли їхні прихильники починали скандувати імена своїх «вождів».

З другого боку, учасники акцій не почули нових пропозицій щодо перебудови Української держави.

Влада

Опозиціонери відмовилися виконати рішення Шевченківського суду Києва, однак акція пройшла без ексцесів. Хоча, підозрюю, хтось спо-

Фото Віктора ПОБЕДИНСЬКОГО (УНІАН).

Лідер БЮТ Юлія Тимошенко виступає на мітингу опозиції в центрі міста Києва 17 вересня 2002 року.

На Європейській площі на східцях Українського дому зібралося четверо лідерів електоральних симпатій

Президента — у прем'єри

патська), Івана Єрмака (м. Севастополь), Валентина Симоненка (Одеська), Антона Малиновського (Житомирська), Миколу Сухомлина (Кіровоградська), Миколу Залудяка (Полтавська), Євгена Гусельникова (Хмельницька).

9 квітня Л. Кравчук зібрав своїх представників на нараду і доручив підбирати людей у нові державні структури тільки за компетентністю, а не за ознаками особистої відданості. Положення про місцеву держадміністрацію передбачало, що вона «контролює діяльність органів місцевого самоврядування з питань додержання Конституції, законів України, указів Президента, постанов Верховної Ради, актів Кабінету Міністрів». Проте відразу після призначення представників Президента почали лунати заяви, що «до влади повернулися старі компартійні кадри». Служба Президента спробувала їх спростувати, заявивши, що «із 482

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

12 березня 1992 р. 100 днів Президента Л. Кравчука

представників Президента в районах протягом останніх 4 років в компартійних органах працювало лише 105 осіб». Однак реально через партійну роботу пройшли більшість керівників місцевих держадміністрацій. У зв'язку з цим навіть помірквана депутатська фракція «Нова Україна» заявила, що «біля влади продовжує залишатися компартійна верхівка, яка гальмує всі позитивні процеси».

Хто очолить уряд?

Крім цього, «Нова Україна» закликала Л. Кравчука відправити у відставку уряд В. Фокіна, провести докорінну реорганізацію виконавчої влади та щоб сам Президент очолив Кабмін. 3 червня народні депутати спробували внести до порядку денного сесії питання про довіру главі уряду В. Фокіну, проте «за» проголосували лише 154 депутати. Водночас опозиція намагалася змусити Л. Кравчука взяти на себе повну відповідальність за економічну ситуацію в країні, знову пропонуючи йому очолити уряд. Л. Кравчук відповів, що не чинитиме так, як Борис Єльцин, і не обійматиме, крім поста Президента, ще й посаду глави уряду. На його думку, Президент повинен творити державу, а економікою має займатися уряд. 30 червня під час розгляду проекту Конституції Л. Кравчук, відповідаючи на запитання, чи має Президент безпосередньо очолювати Кабмін і входити до його складу, зазначив, що за проектом «уряд підпорядковується Президенту, перед ним відповідальний і у своїй діяльності керується його програмою і рішеннями», а отже, Президент, навіть безпосередньо не очолюючи уряд, відповідальний за виконавчу владу.

Однак «Народна рада» не полишала спроб відправити уряд В. Фокіна у відставку. 3 липня в парламенті постало питання недовіри Кабміну. В. Фокін замість звіту уряду виголосив ультиматум, підписаний майже всіма міністрами (за винятком віце-прем'єра В. Ланового та міністра оборони К. Морозова), вимагаючи «чіткого розмежування функцій та повноважень Верховної Ради і Кабінету Міністрів, звільнення уряду від дрібної опіки, від безпосереднього втручання ВР та окремих народних депутатів у сферу, що належить до виняткової компетенції уряду як органу державної виконавчої влади, забезпечення співвідношення між відповідальністю і наданими Кабміну повноваженнями».

Крім того, уряд вимагав підпорядкувати йому Національний банк, Фонд держмайна, Антимонопольний комітет. Верховній Раді було запропоновано або прийняти умови Кабміну, або взяти всю відповідальність за економічну ситуацію на себе. Голова економічної колегії Держдуми Олександр Ємельянов з цього приводу заявив, що Кабміну «це потрібно перш за все для того, щоб вирішувати оперативні завдання з «латання дірок» і мати прямі командні функції з адміністративного управління економікою. Але ж Президент регламентував права та функції міністерств, заборонивши їм втручатися в господарську та економічну діяльність підприємств. (...) Розцінюю це як ще одну спробу докорінної зміни курсу, тобто повернення до старої командної системи» («ГУ», 7.07.1992 р.).

7 липня на розгляд парламенту було подано ухвалений Президією ВР проект постанови про довіру уряду, в якому коментувалося, що «виголошені на сесії Кабміном звинувачення та безпідставні вимоги на адресу ВР є необгрунтованими». Президентові пропонувалося «розглянути питання про відповідність своєму призначенню нинішнього складу Кабміну і за необхідності внести на розгляд ВР пропозиції стосовно складу нового уряду та механізму його формування». В. Чорновіл знову запропонував Президентові очолити уряд. Щоправда, ВР прийняла постанову, згідно з якою Л. Кравчук мав «розглянути питання про нинішній склад Кабміну і внести пропозиції стосовно складу нового уряду», та доручила уряду розробити проект закону «Про Кабінет Міністрів».

8 липня один із непідписантів урядового ультиматуму В. Лановий під час прес-конференції заявив, що залишається працювати в уряді (хоча всі чекали на заяву про відставку), та 11 липня Л. Кравчук підписав указ про його звільнення з посади і віце-прем'єра, і міністра економіки. Замість В. Ланового віце-прем'єром було призначено Валентина Симоненка — до того часу представника Президента в Одеській області. Так завершилася літня епопея з відставки уряду. Сам В. Фокін з цього приводу в інтерв'ю «ГУ» (21.07.1992 р.) зазначав: «Той важкий день можна назвати днем справжнього народження Кабінету Міністрів. Оцінюючи той момент, я б сказав: зірвано замах на самостійність і незалежність республіки».

Прем'єр — заступник Президента

1 липня Верховна Рада прийняла рішення винести на всенародне обговорення проект Конституції України, який передбачав, що Кабінет Міністрів (уряд) України підпорядковується Президенту, перед ним відповідальний і у своїй діяльності керується його програмою і рішеннями. До складу Кабінету Міністрів входять Прем'єр-міністр, заступники прем'єра, міністри, а також інші посадові особи, визначені Президентом. Очолює Кабінет Міністрів Прем'єр-міністр України. Прем'єр-міністр за посадою є заступником Президента. Тобто, хоч і передбачено, що Президент представляє депутатам кандидатуру на посаду прем'єра, із проекту Конституції виходило, що реально він представлятиме кандидатуру свого заступника, або, іншими словами, віце-президента. А коли до цього приплюсувати право Президента призначати та звільняти міністрів, голів обласних та міських управ, то можемо зробити висновок: проект Конституції передбачав дуже високий рівень централізації влади в одних руках. Л. Кравчук, коментуючи такі застереження, казав: «За всієї відданості ідеї побудови нецентралізованої демократичної держави з мінімальною залежністю населення від бюрократії я не уявляю собі, як може функціонувати унітарна українська держава без вертикально підпорядкованого апарату виконавчої влади. А як його обрати — народом чи указами Президента, це визначить Конституція. Я погоджуюсь і з тим, і з тим. Але механізми вертикального підпорядкування повинні діяти» («ГУ», 22.06.1992 р.).

Фото з архіву «ГУ».

3 червня 1992 р. мітинг біля ВР з вимогою відставки уряду В. Фокіна

Дума при Президенті — це не дума України

Натомість Голова ВР Іван Плющ в інтерв'ю «Голосу України» (29.03.1992 р.) зазначив: «Коли я відвідував США, наша делегація ознайомилася з основами, формами, державним устроєм і взаємодією законодавчої і виконавчої влади в цій країні. Ми зіставили це з тим, що діється в нас у зв'язку з впровадженням закону про представника Президента, і відзначили, що це різні речі. Сорок перший Президент США Буш не має можливості без відома Сенату призначити навіть заступника міністра. А наша Верховна Рада делегувала Президентові все, окрім призначення восьми міністрів та керівників відомств. Ми делегували Президентові навіть право створювати й реорганізовувати державні структури, що за Конституцією має бути виключним правом ВР. Зіставивши нашу дійсність з чинною Конституцією, ми бачимо правовий нонсенс». Голова ВР мав на увазі той факт, що за Конституцією України до виключного відання парламенту належить «визначення порядку організації і діяльності органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, суду». До того ж за Конституцією саме ВР шляхом прийняття закону про Кабінет Міністрів має визначити структуру та компетенцію уряду. Водночас, доповнюючи Конституцію главою про Президента, ВР включила до неї пункт, за яким Президент утворює, реорганізовує і ліквідовує міністерства, відомства та інші органи виконавчої влади, призначає та звільняє з посад керівників цих органів. Тобто таким чином частина виключних повноважень парламенту опинилася і у віданні Президента. І Президент, не зважаючи на ВР, утворює та реорганізовує. Ось як оцінював цю діяльність Голова ВР І. Плющ: «Президент навіть створив якусь невідому державну думу, наділив її якимись невідомими повноваженнями. Державна дума засіла і в присутності Президента підготувала 11 вересня проект постанови, на титулі якого написано: «Державна Дума України». А хто ж створив цю державну думу? Якщо вона дума при Президенті, то нехай так і буде, але, по-перше, треба забрати слово «Державна», а по-друге, вилучити з назви слово «Україна». Бо дума при Президенті — це не дума України і радники Президента — це радники Президента, а не державні радники України. А який заголовок цієї постанови: «Про взаємодію і розмежування повноважень між органами законодавчої влади». Те, про що написано в назві, — це виключне право ВР, і виходить, що його перебирає в неї державна дума. А що означає ця думівська постанова? Тільки те, що неконституційна дума, повторюю, неконституційна, вийшла за правові межі». Тоді ж, з огляду на посилення президентської влади, І. Плющ заявив: «В Україні нема жодного документа, який засвідчив би, що в нас президентська республіка. Тільки в концепції нової Конституції сказано, що Україна має бути президентською республікою. Писали ту концепцію багато різних фахівців, але мені здається, що це робилося під впливом запровадження в Україні поста Президента і нечіткого розуміння суті президентського правління. Чисто президентської республіки сьогодні ніде в світі нема».

Фото з архіву «ГУ».

7 липня 1992 р. Сесія ВР. Народні депутати пропонують Президентові «за необхідності внести на розгляд ВР пропозиції стосовно складу нового уряду»

Сергій ЛАВРЕНЮК.
(Далі буде.).

від цього жити солодше не стане

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

17 вересня 2002 року. Мітинг опозиції на майдані Незалежності

дівався на сутички з правоохоронцями. Можливо, саме тому намети на вулицях Інститутській, Шовковичній та Лютеранській прибрали о 4-й ранку, коли місто спало.

Спроба перенести епіцентр боротьби за владу до Верховної Ради закінчилася невдачею : більшість представників парламентських фракцій не погодилася зібратися на позачергове засідання. Як зазначив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин у розмові з журналістами, ВР не приймала рішення про проведення акції.

Президент України Леонід Кучма, у свою чергу, заявив, що акція, яка пройшла 16 вересня, — свідчення демократії в Україні.

Народ

Можливо, мені й закинуть, що я відриваю учасників акції від інших громадян. Однак не треба забувати, що в Україні проживає 48 мільйонів людей. Доки немає розробок соціологів, не поспішатимемо з висновками. Але нагадаю, і про це ми писали в попередньому матеріалі: лише 10 відсотків опитаних підтвердили готовність узяти участь в акції. А якщо врахувати ймовірну похибку, то й виявиться, що революційної ситуації в Україні немає.

Що за горизонтом?

Наступний тиждень у Верховній Раді — пленарний. Отож можна очікувати нових спроб опозиції внести до порядку денного питання про вересневу «революцію» в Україні. А вони цього й не приховують. Понад те, обіцяють привести людей під стіни парламенту з метою тиску на «несвідомих» народних обранців.

Тобто можна прогнозувати, що сесійний тиждень може бути втрачений для законодавчої роботи. Хоча сьогодні вкрай потрібні закони, які поліпшили б насамперед податковий клімат, потрібно приймати бюджет наступного року. Власне, парламентські методи боротьби з владою опозиція демонструвала не раз.

Недаремно ж Голова Верховної Ради Володимир Литвин висловив застереження з цього приводу: «Але, прагнучи великих потрясінь, можна втратити й Україну».

Свого часу ми написали, що спекотне літо закінчиться холодним душем осені. Прикро, що наш прогноз здійснюється. І не тільки щодо окремих політиків. На жаль, «революційна» осінь може пролитися холодним душем і на голови громадян — платників податків, які так і не дочекаються потрібних законів.

Спрацьовує принцип: що гірше, то краще? Але ж скільки не повторюй слово «революція», солодше жити від цього не стане. Як кажуть сусіди-росіяни: «Хрен редьки не слаще». ▼

Володимир КОРОЛЮК.

ГЕТЬМАНАТ

Актуальні роздуми над статтями з новітніх історичних словників та малої енциклопедії «Українське козацтво»

(К., «Генеза». З. «Прем'єр», 2002).

Лубенський полковник Леонтій Свічка (з ікони «Розп'яття» — Полтавщина, кін. XVII ст.).

Козак-бандурист («Козак Мамай»).

Гетьман Богдан Хмельницький (з ікони «Покрова» — Київщина, кін. XVII—поч. XVIII ст.).

«Виб'ю з лядської неволі народ весь руський... А ставши на Віслі, скажу дальшим ляхам: сидіте, мовчіте, ляхи»

Богдан-Зіновій Хмельницький народився 6 січня, найвірогідніше, 1596 року в Суботові (поблизу Чигирина) в сім'ї галицького шляхтича, чигиринського підстарости Михайла Хмельницького. Отримав подвійне ім'я Теодор (у народній інтерпретації — Богдан) і Зіновій. Матір'ю його була чигиринська козачка.

Отже, своїм походженням майбутній гетьман був покликаний здійснити Богом покладену на нього місію —вперше після Русі Київської звільнити і об'єднати етнічні українські землі й утвердити на обох берегах Дніпра українську державу — а це є найбільш значний показник існування й розвитку нації. Він здійснив у такий спосіб природне прагнення нашого народу до СПАДКОЄМНОСТІ Й БЕЗПЕРЕРВНОСТІ свого самобутнього розвитку.

Освіту Богдан Хмельницький здобув спочатку в Києві, а потім у Львівському колегіумі (класи риторики, поетики, граматики, польської та латинської мови. Пізніше він опанував турецьку, татарську та інші мови). Виховуючись у Львові в католицькому середовищі, залишився відданим материнській вірі.

В реєстрових польських полках Богдан Хмельницький опанував високу військову освіту, що дало йому можливість досягти визнання як полководцю далеко за межами України й Польщі (гетьман, ще будучи полковником, брав участь у європейській Тридцятилітній війні за панування на континенті між країнами Габсбурзького блоку: Іспанія, Австрія, а також католицькі князі Німеччини, Папа Римський та антигабсбурзькою коаліцією: німецькі протестантські князі та країни Франція, Швеція, Данія, яких підтримували Голландія та Англія. Богдан Хмельницький був на французькому боці. Й ще на одну обставину треба тут звернути увагу — саме з учасниками антигабсбурзької коаліції вже як гетьман і глава української держави матиме він справу і як політик, і як дипломат. Щодо Тридцятилітньої війни, то вона поклала початок виникнення незалежних європейських держав Франції, Данії, Голландії та інших).

Високе становище посідав Богдан Хмельницький і в Польщі — був близький до королівського оточення, постійно брав участь у козацьких посольствах до Варшави.

Історія зберегла зображення гетьмана Богдана Хмельницького роботи голландського художника Вільгельма Гондіуса, який перебував у Гданську в 1634-52 роках. Він залишив нам три портрети глави української козацької держави (всі датовано 1651 роком й виконано з малюнка художника Абрагама ван Вестерфельда).

Перед нами — людина з високим чолом, печаттю втоми на обличчі, яке має відкритий і водночас владний вираз.

Венеціанський дипломат Альберто Віміна, котрий зустрічався з гетьманом у 1650 році, зауважував: «Росту швидше невисокого, ніж середнього, широкий у костях і міцної будови».

У Хмельницьких було десятеро дітей (троє хлопців).

Між іншим, гетьман любив смакувати каву, кохався у голубах, курив турецьку люльку. Розповідають, що у вільний час грав на цитрі.

Автор зобразив Богдана Хмельницького людиною мислячою й діяльною, рішучою в досягненні головної мети (до речі, для сьогоднішньої публікації обрано портрет гетьмана з ікони «Покрова» з Київщини — як узагальнене бачення народом свого видатного провідника).

І боротьба нашого народу за незалежність, розпочата 1648 року, вражала європейське суспільство (вже йшлося, що такі революційні події переживали в ті роки Франція, Англія, Голландія), і лідер України вражав сучасників розмахом своїх намірів та дій. Французький офіцер, історик та дипломат П'єр Шевальє — секретар французького посольства у Польщі так писав про Богдана Хмельницького: «Ми знайдемо образ мужа, який для того, щоб піднятися над іншими, приводить у рух величезний механізм та наводить жах на королівство, якого ні всі могутні держави християнського світу, ні навіть могутня імперія турків досі не змогли похитнути. Одне слово, Кромвеля, який вдруге з'явився на Русі, який був не менш честолюбний, хоробрий та спритний, ніж Кромвель в Англії».

На думку польського історика Людвіка Кубалі, українському гетьманові довелося діяти в значно складніших умовах, ніж Оліверу Кромвелю: «Простір його володарювання мав звідусіль відкриті кордони. Не розпоряджався він, як Кромвель, вишколеною інтелігенцією й засобами старої і потужної держави: забезпечення війни, фінанси, громадське господарство, адміністрація, відносини з сусідніми державами — все це треба було створювати, все лежало на його голові... Була ця людина під будь-яким поглядом надзвичайних масштабів, переростала людей висообдарованих до таких меж, що входила в сфери, яких не можна охопити. Про нього можна сказати, що народився ВОЛОДАРЕМ (**виділено автором**): умів приховувати свої наміри, у вирішальні хвилини не вагався — всюди могутня воля і залізна рука... Був подібний до холодної безодні, яка залишається непорушною, хоча на її поверхні шугають найбільші хуртовини».

Михайло Грушевський не сумнівався: єдиною метою гетьмана було створення самостійної держави

Зрозуміло, що над величним портретом Богдана Хмельницького досі темною тінню нависає один з його останніх прижиттєвих кроків — угода про протекторат з московським царем Олексієм Михайловичем, задекларована в Переяславі, а підписана у Москві 1654 року (московити дуже хотіли, щоб український гетьман приймав їхніх послів у давньому Києві, але Богдан Хмельницький не зробив їм винятку — вів переговори, як і з поляками, в полковому місті Переяславі). Про це говоритимемо пізніше, а тепер краще процитуємо сучасного британського історика (автора книги із серії «Світовий бестселер»), випускника Оксфорда Нормана Дейвіса: «Перехід України від Польщі до Росії важко переоцінити. Московія дістала економічні ресурси і геополітичну позицію, необхідні, щоб стати великою державою... Формула «Московія плюс Україна дорівнює Росії» не фігурує у власне російських версіях російської історії, проте має фундаментальне значення. В такому разі справжнім засновником Російської імперії (1721 року. — **Авт.**) був Олексій Михайлович, а не його куди славетніший син Петро».

Вільгельм фон Діц «Обоз у часи Тридцятилітньої війни».

Так, Переяслав — важливий і досі всебічно не осмислений нами вимушений крок Богдана Хмельницького. Ми бачимо насамперед те, що одержала Московія: перспективу підпорядкування собі величезної і багатої території, послаблення Польщі, Криму й Туреччини (оскільки Україна перестала бути їхнім союзником).

Так, ні гетьман, ні старшина, виховані на принципах європейської юриспруденції, зрозуміло, навіть не припускали, що вже через два роки — 1656-го, Московія фактично денонсує Переяславську домовленість, пішовши на переговори й угоди з Польщею без участі України.

Повторюся й зауважу, що Переяславська угода про протекторат з Московією — тема окремої публікації. Сьогодні зупинимося на важливому моменті в біографії Хмельницького — фундатора гетьманської козацької держави «Військо Запорозьке»: питанні «Коли гетьман остаточно утвердився в перемозі свого збройного виступу проти Польщі й можливості створення самостійної української держави — спадкоємиці Русі Київської?»

Цілком логічно, що в радянській історичній науці був «свій погляд» на україно-московські міждержавні відносини. Український гетьман був скоріше одним з повсталих козацьких вождів проти польського гноблення — і все. Про незалежну гетьманську державу не могло бути й мови. Але навіть сьогодні не так багато змінилося в тих оцінках. Як виняток — праці (особливо цікава для читачів—аматорів історії п'ятнадцятитомна серія «Україна крізь віки» за загальною редакцією академіка Валерія Смолія) тільки-но згаданого автора та його колег — авторів томів, присвячених гетьманській Україні: Валерія Степанкова, Олександра Гуржія та Тараса Чухліба.

Михайло Грушевський аргументовано довів, що Богдан Хмельницький розпочинав свою антипольську боротьбу з ідеєю створення незалежної держави. Перебування в Європі, що переживала оновлювальні державотворчі процеси, досвід політика й дипломата, а тим паче полководця — вагомі підстави для таких висновків.

Михайло Грушевський.

«Я таким чином рішучо відкидаю, — писав М. Грушевський, що Хмельницький і його однодумці в 1649 р. далі лишались на грунті козацької автономії в рамцях Речі Посполитої, так як стояли в р.1648, і, мовляв, Зборівський договір дає нам вираз їх політичної програми... Козацько-шляхетська програма-мінімум скінчилася у грудні 1648 р., і Хмельницький та однодумці до неї більше не поверталися... ПРОГРАМА НЕЗАЛЕЖНОЇ ВІД ПОЛЬЩІ УКРАЇНИ ВІД СІЧНЯ 1649 р. ВЖЕ НЕ СХОДИЛА З СТОЛУ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (**виділено автором**). Історик наголошував, що гетьман був «ДОСТА СВІДОМИЙ НОСИТЕЛЬ ДЕРЖАВНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕЇ» (**виділено автором**).

Отже, не питання «Що будувати: автономну чи самостійну Україну?» турбували Богдана Хмельницького, а те, як втримати завойовану свободу. І тому так звана Переяславська рада (близько тисячі учасників, присягнуло майже триста осіб, у Переяславі було відсутнє військо Запорозьке-низове, деякі вищі старшини козацького війська та представники міських магістратів, від присяги відмовився полковник Іван Богун — права рука гетьмана й видатний козацький стратег. Зовсім не присягали Полтавський, Кропив'янський, Гадяцький, Уманський, Брацлавський та ін. полки), інші кроки гетьмана — лише окремі сторінки в його державницькій стратегії. До того ж Богдан Хмельницький чудово розумів, що проти утворення незалежної України були налаштовані не тільки Польща та Московія, а й інші європейські країни, для яких важливіше в геополітичній обстановці після Тридцятилітньої війни не порушити хистку систему міжнародних відносин, зафіксованих Вестфальським договором 1648 року.

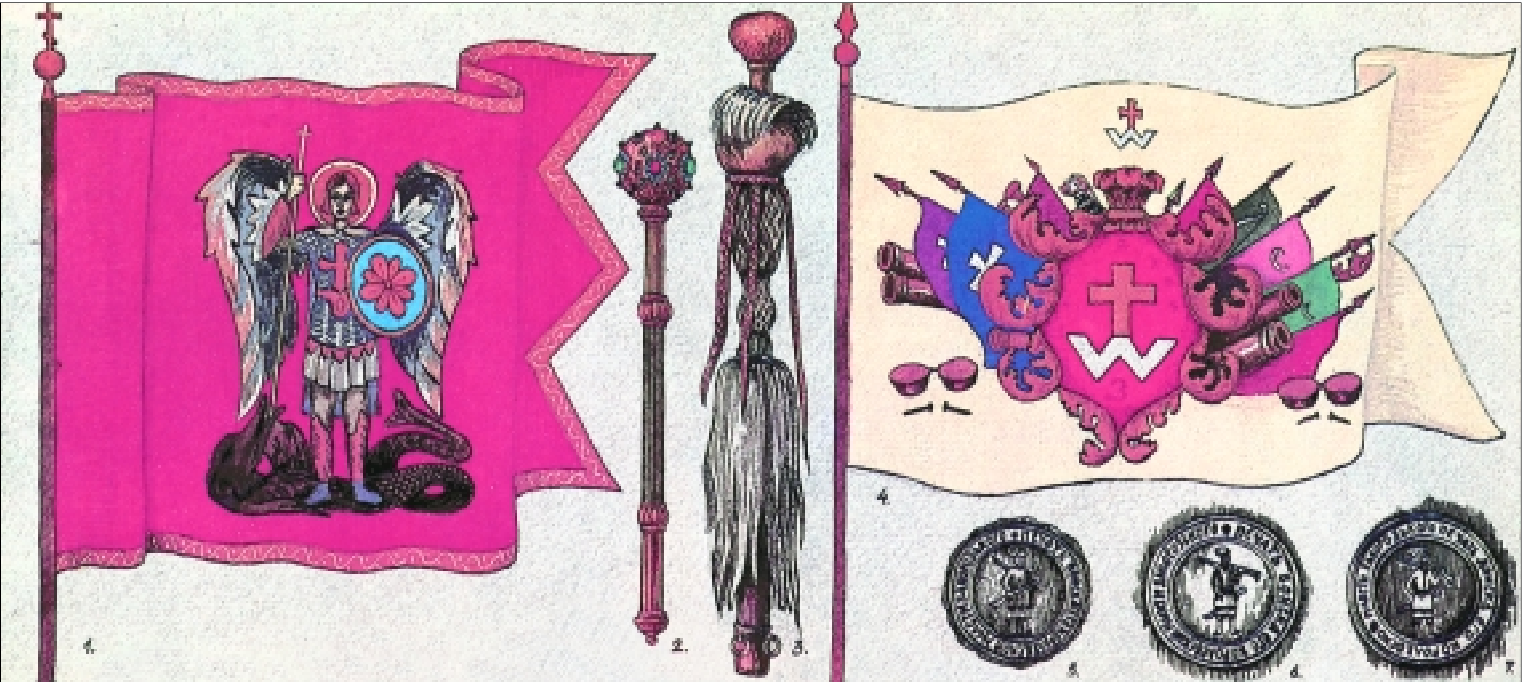
Але на те він і був Богданом Хмельницьким, щоб не зупинятися на досягнутому — після 1654 року гетьман активно докладав зусиль для утворення східноєвропейської коаліції держав, зокрема Швеції, Бранденбург-Пруссії, Трансільванії, Туреччини.

***

На завершення сьогоднішньої публікації (на початку в ній використано слова Богдана Хмельницького, сказані однодумцям після перших перемог) ще раз процитуємо гетьмана: «Нас Бог від них (**Польщі й Литви. — Авт.**) увільнив — короля ми не обирали і не коронували, і хреста йому не цілували. А вони до нас про це не писали і не присилали, і ми волею Божою цим від них стали вільними».

Віталій АБЛІЦОВ.

Гетьманські клейноди, корогва, герб, печатки.

Продовження.
Початок у № 163, 168.

Програма незалежної від Польщі України від січня 1649 р. вже не сходила з столу Хмельницького

Баланс інтересів: бажане і дійсне

КОМЕНТАР ТИЖНЯ

Минулої неділі у Зальцбурзі Президент Леонід Кучма не на жарт відчитував Євросоюз. Україна, заявив він під час виступу на Європейському економічному форумі, не вважає за доцільне «укладання оновленої сусідської угоди з Європейським союзом, в якій не будуть визначені перспективи її членства в ЄС». Президент нагадав, що найкращим продовженням відносин з Брюсселем Київ бачить саме підписання угоди про асоціацію — таку, які мали всі нинішні країни—кандидати на вступ до ЄС.

Комісар ЄС з питань розширення Гюнтер Ферхойєн зазначив: «Перспектива переговорів про членство найближчим часом мені не видається можливою, оскільки ніхто не знає, на що буде схожий Євросоюз після нинішнього раунду розширення».

Цей тиждень був позначений іншою значною подією — візитом Президента Румунії Іона Ілієску.

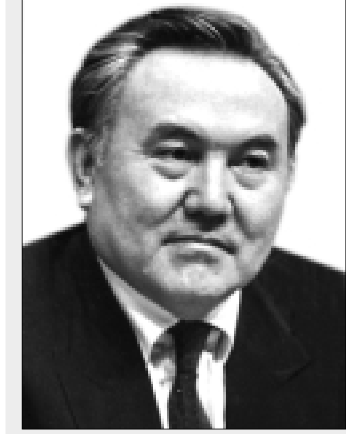
Відверто кажучи, важко додати щось до того, про що «ГУ» писав у номері за 17 вересня. Обидва президенти ухвалили таки спільну політичну декларацію, в якій запланували завершити роботу над договорами про режим держкордону та розмежування континентального шельфу і виняткових економічних зон у Чорному морі до 1 червня наступного року. Проте, нагадаємо, декларація не є юридично зобов'язувальним документом. І коли через відомі маневри румунської сторони було прострочено терміни, зафіксовані навіть в обмінному листі міністрів закордонних справ двох держав, то де хоча б мінімальна гарантія того, що Румунія справді змінить свою традиційну політику затягування переговорів? Гарантії жодної. Як стало відомо «ГУ» з компетентних джерел, Бухарест під час переговорів продовжує уникати підтвердження лінії україно-румунського кордону, що існує; жодних тенденцій до зміни румунської позиції не спостерігається. А коли в листопаді Румунію візьмуть у НАТО, то Україні залишиться чекати від неї підтвердження держкордону «руський місяць». І це ще в кращому разі, бо в гіршому — самій ити на поступки члену НАТО, якого альянс, цілком можна припустити, в суперечці з Україною підтримуватиме

Віктор РІЗАНИЙ.

Фото Валерія СОЛОВЙОВА (УНІАН).

Назарбаєв не злопам'ятний

Президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв заборонив правоохоронним органам притягувати журналістів до кримінальної відповідальності за публікацію матеріалів, що ганьблять честь і гідність глави держави. Про це, як передає УНІАН, заявив напередодні міністр внутрішніх справ Казахстану Каїрбек Сулейменов під час зустрічі з керівниками провідних ЗМІ республіки.

За словами міністра, щомісяця в казахстанських ЗМІ з'являються матеріали, які «дають повну підставу для порушення таких справ і притягнення до кримінальної відповідальності журналістів». Водночас, сказав К. Сулейменов, «президент категорично проти і не дає нам цього робити».

Приводом для зустрічі керівників казахстанських ЗМІ і правоохоронних органів стала низка інцидентів, внаслідок яких постраждали казахстанські журналісти. Зокрема, напередодні колишніми співробітниками МВС був жорстоко побитий провідний журналіст телекомпанії КТК Артур Платонов.

Ікебана XXI століття

Яка вона? Від традиційної японської ікебани — рікві XIV століття — її відрізняють, на мій погляд, могутнє життєствердження, надзвичайна краса, яка просто зобов'язана врятувати урбанізоване людство від усіх напастей, що їх разом з благом несе науково-технічний прогрес. У центрі композиції — величезна квітка манстери в оточенні великого листя округлої та довгуватої форм. На цьому тлі слабкими й беззахисними здаються дрібні ніжні квіти біля підніжжя цієї зелено-жовтої пишноти.

Утім, невдячна це справа змальовувати ікебану. Ліпше один раз побачити. І зробити це могли ті щасливчики, яких у вівторок ввечері ледве вмістила невелика зала Будинку вчених. Там завісу над таїнством ікебани перед захопленими киянами підняли професори мистецтва Ікенобо Накамура Фукухіро та Ямада Мідорі, котрих фонд «Далекий Схід» та посольство Японії запросили до нас на гостини напередодні 10-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною та Японією.

Якщо Ямада Мідорі — наша добра стара знайома, яка до того ж є головою філіалу Інституту ікебани Ікенобо в країнах СНД, то Накамура-сенсей уперше прибув до України. Професор був щиро здивований тією зацікавленістю, яку викликає в киян давнє національне мистецтво Японії. За півтори години священнодійства він створив дванадцять шедеврів — один кращий за другий, починаючи від традиційних рікві та сьокка й закінчуючи ікебаною XXI століття — диво, яке я намагалася вам змалювати. Наш природний матеріал дуже сподобався Накамурі Фукухіро. Він із задоволенням і абсолютно без акценту вимовляв слово «рябіна», а його композиція з гілкою колючих каштанів зірвала шквал оплесків.

Фото АП.

Деякі ікебани здавалися нам, дилетантам, простими до примітивності. Скажімо, гілка із трьох троянд, пальмовий листок, кілька маленьких квіточок, дві-три травинки... З'ясовується, створення такої приголомшливої за красою природної простоти і є вершина майстерності. Цьому вчаться... до самої смерті.

Обидва професори займаються ікебаною понад 40 років, але не вважають, що досягли досконалості. Ямада Мідорі зазначила, що молодь хоче дуже швидко навчитися створювати композиції. І з властивим їй гумором порівняла таких учнів з людиною, яка, не вміючи стріляти з рушниці, намагається поцілити в мішень: «Зрештою, випадково вона може і поцілити»... А от навчитися, складаючи композиції із живих квітів, передати рослинам свою душу та енергію... Адже лише тоді ікебана довго стоятиме, наповнюючи ваш дім радістю й теплом.

Яна ОСАДЧА.

Маша в подарунок

Президент Грузії Едуард Шеварднадзе надіслав у подарунок главі Туркменістану Сапармурату Ніязову живого ведмедя. «Ведмідь уособлює силу та могутність, які вирізняють президентську владу в Туркменії», — сказано в супровідному листі президентові республіки.

Живий подарунок — піврічний бурий кавказький ведмідь на кличку Машка житиме або в Ашгабатському зоопарку, або в заміській резиденції президента республіки. Крім того, новий посол Грузії в Туркменістані Петро Чхеїдзе передав Ніязову його портрет, виконаний відомим художником і скульптором Зурабом Церетелі.

■ *Влада Пекіна провела інспекцію пам'ятників і скульптур міста і визнала, що 40 відсотків із них «неправильні», тобто такі, що не відповідають естетичним нормам.* За словами професора китайської Центральної академії мистецтв, у багатьох фігур порушено пропорції тіла. Деякі з цих скульптур буде розібрано й вивезено за межі міста. Першою скульптурою, котру приберуть із Пекіна, буде «Товста русалка», встановлена на вулиці Цзінь сон.

■ *Французькі туристки паралізували роботу міжнародного аеропорту в Тегерані.* Дівчата з'явилися перед митниками в коротких спідницях чи шортах і легких кольорових майках. Цей одяг так шокував службовців тегеранського аеропорту, що вони кілька хвилин не могли розпочати роботу. Терміново викликали охоронців порядку. Ті після недовгих суперечок відправили жінок до спеціального приміщення, де їм видали ісламське вбрання, яке зобов'язані носити жінки в Ірані.

До речі, уже під час посадки в літак іранських авіаліній у будь-якій країні світу жінки мають бути одягнені відповідно до вимог ісламу.

Раку молочної залози оголошуємо війну

За останні десять років більш як мільйон жінок в Європі загинули від раку молочної залози. Щороку 15 тисяч українських жінок сприймають цей діагноз як смертний вирок. І це справді так, бо 70 відсотків з них його ставлять на останній стадії захворювання, коли лікарі не в змозі врятувати не лише груди, а й життя пацієнтки. Останніми роками рак молочної залози «помолодшав», а кількість тих, хто захворів, збільшилася у два з половиною разу. Так само зросла й смертність.

Увагу до цієї проблеми в України вирішила привернути американська косметична фірма «Ейвон». Водночас зі своєю основною діяльністю вона проводить і соціальні програми, мета яких навчити українських жінок піклуватися про здоров'я, запобігти лихові. Адже виявлення раку молочної залози на ранніх стадіях дає змогу продовжувати практично повноцінне життя 94 відсоткам хворих!

У рамках програми «Ейвон» проти раку молочної залози» 17 вересня на вулицях міст України жінкам роздавали спеціальні брошури, в яких містилася коротка інформація про захворювання, про те, як проводити самообстеження, про чинники ризику. А з 1 жовтня розпочнеться збирання коштів, на які згодом американці куплять рентгенівський прилад для діагностики раку грудей — мамограф. Відповідаючи на запитання «ГУ» про вартість мамографа і про тих, для кого він конче потрібен, голова благодійного фонду «Здоров'я жінки» Галина Майструк зазначила, що коштує прилад 50—60 тисяч доларів, а найсучасніший — 100 тисяч. «Коли б в Україні купували такі прилади одразу для кількох онкоцентрів, то ціна за кожний була б значно нижча. Так зробили в Литві. Але в нас таких програм немає. Сьогодні на всю країну менш як 200 мамографів. До того ж лише 20—25 відсотків із них відповідають сучасним вимогам. Ще п'ять років тому такого приладу не було в Одесі, а в Києві він з'явився лише п'ять місяців тому. В Криму мамографа взагалі немає, тоді як тільки за допомогою такого обстеження можна не лише побачити розташування пухлини, визначити стадію захворювання, а й виявити доклінічну появу раку. Це так звана нульова стадія, коли жінка ще сама не може намацати в себе дивну гулю. Якщо діагностувати рак на цій стадії, то жінка не тільки не позбавиться грудей, а й за кілька років забуде й думати про швидку смерть», — зазначила Г. Майструк.

На моє запитання, якому онкоцентрові буде передано придбаний «Ейвон» мамограф, представники фірми відповіли, що поки що не визначилися. На сьогодні найвищий показник захворюваності в Дніпропетровській, Донецькій, Луганській та Одеській областях. Можливо, саме до однієї з них і надійде нове обладнання.

На Заході кажуть, що немає ліпших ліків, ніж профілактика. Головний спеціаліст Міністерства охорони здоров'я Галина Антоненкова так і заявила: «Важливо стати господарем свого здоров'я». Жінки, не будемо нехтувати закликом міністерства! Тим паче що крім добрих порад це відомство практично ні на що більше не здатне. Давайте відійдемо на кілька годин від плити або відпросимося з роботи і відвідаємо лікаря, навіть якщо нічого не болить.

Яна СТАДІЛЬНА.

ДАЛІ БУДЕ

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Як листя жовкне, то й праця мовкне

■ **21 вересня** — друга Пречиста, Різдво Пресвятої Богородиці. (Перша Пречиста була 28 серпня, а третя припадає на 4 грудня). Від сьогодні можна засилати сватів, а весілля справляють з Покрови.

■ **23 вересня** — Мінодори. Якщо вітер північно-західний — зима буде люта, а південно-східний — тепла.

■ **24 вересня** — Федора. Осіннє рівнодення, початок затяжних дощів. Усякому літові приходить кінець.

■ **26 вересня** — Корнелія Сотника. Природа лаштується до зимової сплячки. Як Корнелій скаже, так зима покаже.

■ **27 вересня** — Воздвиження, Здвиження. Вважається, що цього дня остання птиця відлітає у вирій, а гаддя ховається в листя і залізає в землю, щоб перезимувати.

Прикмети вересня

■ Кроти носять у нори багато стерні й соломи — зима буде холодна.

■ Бабине літо непогідне — осінь суха.

■ Калина рано зачервоніла — на ранню й люту зиму.

■ Якщо осінь багата на гриби — осінь буде тепла.

■ Із верхівок дерев листя опало — скоро настане зима.

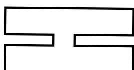
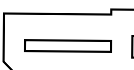
ЦЕ ЦІКАВО!

Хірурги з бронзового віку

З'ясовується, трепанація черепа операція не новітня, її успішно робили й наші далекі предки. Цей факт підтверджує недавня археологічна знахідка в Англії — череп зі слідами такої операції, власник якого, на думку вчених, жив у бронзовому віці, тобто чотири тисячі років тому. Навколо невеличкого черепного отвору завбільшки приблизно 3 х 4 сантиметри немає тріщин, як від удару тупим предметом, скажімо, на полі бою. Скошені краї отвору свідчать, що людині було зроблено трепанацію черепа. Хірург був дуже обережний: оболонка мозку, кровоносні судини залишилися неушкодженими. І згодом отвір заріс.

Виявлено новий тип чорних дірок

З допомогою космічного телескопу «Хаббл» американським ученим удалося вперше зробити знімки чорних дірок середнього розміру, про існування яких досі не було відомо. Ці результати допоможуть краще зрозуміти, як формувалися галактики мільярди років тому. Учені припускають, що знайдені нині чорні дірки менших розмірів можуть бути зародками масивніших об'єктів. Досі було відомо про існування лише двох типів чорних дірок — надмасивних об'єктів та об'єктів зіркового типу, які утворюються під час відмирання зірок.

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1648 р. Розпочалася битва війська Б. Хмельницького з польською армією під Пилявцями (нині — Хмельницька обл.).

■ 1812 р. У Криму закладено Нікітський ботанічний сад.

■ 1920 р. Раднарком України прийняв постанову про обов'язкове вивчення української мови в неукраїнських школах.

■ 1943 р. Визволено від гітлерівців Чернігів. Розпочалося форсування Дніпра.

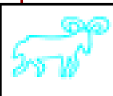
■ 1950 р. В СРСР прийнято рішення про будівництво Каховської ГЕС та Південно-Кримського каналу.

■ 1981 р. Помер академік Іван Білодід, мовознавець.

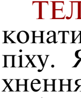
АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

на 23—29 вересня 2002 року

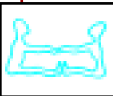
Протягом цього тижня вам важко буде прийняти рішення з важливих для вас питань через те, що основну інформацію від вас приховають. Довіртеся своїй інтуїції.

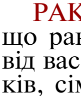
ОВЕН. Цього тижня вам треба приділити особливу увагу спільній роботі з партнерами. Особисті й партнерські зв'язки стануть засобом вашого творчого самовираження. Приймаючи важливі рішення, врахуйте думку партнера.

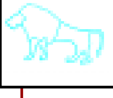
ТЕЛЕЦЬ. Вам потрібно якомога якісніше виконати доручену роботу для того, щоб досягти успіху. Якщо використаєте свою фантазію і натхнення, отримаєте не лише задоволення від своєї роботи, а й визнання.

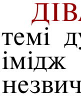
БЛИЗНЯТА. Ваші творчі дослідження або захоплення дадуть результати. Одним із них стане впевненість у собі і обраному шляху. Ваше тонке розуміння мотивів поведінки інших людей сприятиме зміцненню відносин з ними, особливо з дітьми і коханими.

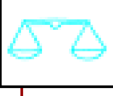
РАК. Цього тижня зможете дізнатися про те, що раніше вам було невідоме або приховувалось від вас. Можливо, це стосуватиметься ваших батьків, сім'ї або місця проживання. Проводьте більше часу вдома, у колі близьких.

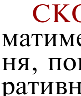
ЛЕВ. Не вся інформація, яку ви отримаєте, буде повною й об'єктивною. Якщо можете, не призначайте цього тижня ділових зустрічей і не оформляйте важливих документів. Період сприятливий для роздумів, мрій, пошуку духовної літератури.

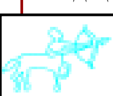
ДІВА. Завдяки фінансовим успіхам або особливій системі духовних цінностей зросте ваш престиж, а імідж стане для оточення ще натхненнішим чи незвичайнішим. Не покладайтеся на отримані протягом цього тижня фінансові дані.

ТЕРЕЗИ. Матимете можливість проявити рішучість, організаційний талант. Завдяки завойованому авторитету й успіхам, досягнутим раніше, відчуєте впевненість у своїх силах і зможете розв'язати нагальні питання.

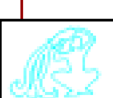
СКОРПІОН. Протягом цього тижня ваше лідерство матиме закулісний характер. Розв'язуючи питання, пов'язані з об'єднаними фінансами чи корпоративними грошима, податками, страхуванням, спадщиною, не треба демонструвати свою волю.

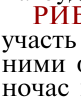
СТРІЛЕЦЬ. Цей тиждень дає можливість, використовуючи інтуїцію й тонке розуміння інших, успішно організувати або активно брати участь у колективній чи громадській діяльності. У цих справах можете взяти на себе роль лідера.

КОЗЕРІГ. Можете досягти значних успіхів у своїй професійній діяльності лише тоді, якщо не злякається взяти на себе лідерство і діятимете за інтуїцією і натхненням. Використайте цей тиждень для поліпшення взаєморозуміння на роботі з колегами.

ВОДОЛІЙ. Успіх і визнання наступного тижня залежать від авторитету, який маєте у партнерів, що нині далеко від вас або за кордоном. Спілкуючись із ними, не орієнтуйтеся лише на інформацію, отриману від них, — вона буде неповною.

РИБИ. Вам треба взяти активну особисту участь у розв'язанні питань, пов'язаних із спільними фінансами, податками, страхуванням. Водночас не особливо покладайтеся на одержану інформацію, довіртеся інтуїції.

Велетні лісів у загоні

Чи зустрічали ви лося? Звісно, не в зоопарку, а безпосередньо в лісі. Якщо ні, то вирушайте на Волинське Полісся. Тут, у непрохідних вікових гущавинах Старовижівського і Любешівського районів, блукають ці поважні велетні. За даними останньої таксації, в краї налічується до чотирьох сотень рогатих.

Водночас чверть століття тому поголів'я сягало двох тисяч голів. Місцеві селяни називали стійбища велетнів «лосиними фермами» й безжалісно відстрілювали їх. Кажуть, жодне весілля поліщуків не минало без запеченої лосятини. Частенько ласі до цукру й солі тварини виходили на узбіччя автодоріг. Цікаві водії зупиняли авто і годували красенів з рук. Проте така безпечність часом коштувала велетням життя.

Лосі на Волині з'явилися одразу після другої світової війни. Вони мігрували переважно з білоруських лісів. Згодом облюбували тутешні непрохідні болота і густі соснові бори. Наприкінці 80-х років у краї вже розплодилося до трьох тисяч велетнів. Отоді й почалося бездумне полювання на рогатих. З легкої руки тодішнього керівництва відбувався масовий промисловий відстріл лосів. Убивали по десять—двадцять голів на одному полюванні. Стріляли маточне поголів'я, добивали лосенят. В'ялена, сушена й консервована лосятина з'явилася на магазинних і базарних прилавках. Саме тоді в моду увійшли розлогі лосячі роги. Тож поголів'я «лісової корови» зменшилося втричі.

— Лосі зникають і через зміни природних умов та кормової бази, — зазначає начальник відділу мисливського господарства об'єднання «Волиньліс» Василь Сухопор. —Тварина полюбляє заболочену місцевину, поїдає переважно молоді соснові гілки. Півстоліття тому, коли лише на Волині сосною засаджували до 20 тисяч гектарів, для велетнів тутешні ліси видавалися раєм. Меліорація і вирубка лісів теж зробили свою нищівну справу.

Щоправда, у деяких лісогосподарських угіддях упродовж останніх двох років поголів'я лосів залишається стабільним. Лісівники впевнені: такі зрушення можливі лише за умови пильного нагляду за тваринами. Нині тільки забороною промислового відстрілу велетнів не вберегти. До їх охорони потрібно підходити комплексно: цілком відгородити від браконьєрів, облаштувати водопої, постійно підтримувати штучні солонці, аби рогаті красені не мігрували у пошуках улюблених ласощів. Варто й підліковувати рогатих, щоб давали здорове потомство.

А головне — потрібна державна програма відтворення популяції хоча б на обласному рівні. Лісогосподарники впевнені: якщо на цю справу виділити не такі вже й великі кошти, то королі лісу знову заповнять дрімучі волинські гущавини.

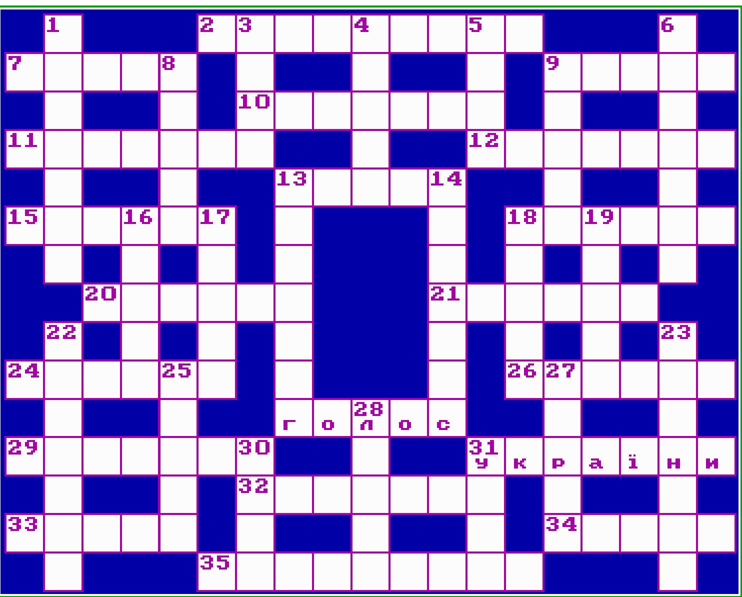
Роман ЖИЖАРА.

Волинська область.

Смерть від надлишку любові

Релігійні фанатики-індуїсти заморили голодом предмет поклоніння — мавпу, котру вони вважали реінкарнацією бога Ханумана. Божественна мавпа жила в храмі свого імені, розташованому в селі Тамміганіпаллі в індійському штаті Андхра Прадеш. Під час церемонії поклоніння її засипали квітами та фруктами. Попри велику кількість їстівних дарів, мавпа померла від перевтоми та виснаження після того, як натовп особливо палких індуїстів поклонявся мавпі без упину протягом місяця.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 2. Міжнародні спортивні змагання. 7. Підвісна постіль. 9. Гуртожиток для бідних студентів у середньовічних університетах. 10. Рослина з м'якою хвоєю, що на зиму опадає. 11. Богиня щасливої долі в римській міфології. 12. Шкільна письмова робота. 13. Столовий прибор. 15. Прилад для визначення сторін світу. 18. Внутрішня гумова оболонка м'яча. 20. Член жіночого релігійного братства. 21. Пласке печиво з пухкого тіста. 24. Ярмо, кормига. 26. Графічне окреслення предмета. 29. Поселення переселенців з іншої країни. 32. Сорт міцного пахучого лікеру. 33. Нижня м'ясиста частина вуха людини. 34. Платформа на залізничній станції. 35. Сферична сталева камера для дослідження морських глибин.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Ручне знаряддя ударної дії. 3. Південноамериканська в'ючна тварина родини верблюдів. 4. Урочистий огляд військ. 5. Густа вовняна або напіввовняна тканина. 6. Флотилія, армада. 8. Велика хижа риба. 9. Плоскодонне річкове судно без палуби. 13. У стародавній Греції — воєначальник, якого вибирали народні збори. 14. Законодавчий орган. 16. Спокійна, чиста водна гладінь. 17. Військова і адміністративна одиниця в Україні в XVI—XVIII століттях. 18. Невеликий болотяний птах. 19. Болотяний газ. 22. Лісовий птах, що живиться головним чином квітковим нектаром. 23. Умовна позначка на географічних картах. 25. Складова частина ланцюга. 27. Дуже гаряча вода. 28. Південна водяна рослина з їстівними плодами. 30. Кремениста осадова гірська порода. 31. Візерунок.

Склав Іван СОБКО.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД ВІД 17 ВЕРЕСНЯ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Балаган. 5. Версаль. 8. Істукан. 9. Солод. 10. Груба. 13. Вагнер. 15. Арфіст. 18. Ослін. 19. Тандем. 20. Гермес. 21. Аматі. 22. Наклад. 24. Намова. 26. Аліса. 29. Штраф. 31. Манго. 32. Макітра. 33. Алабама.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Ангора. 3. Глід. 4. Нутро. 5. Вікно. 6. Ринг. 7. Лесбос. 11. Громада. 12. Сангіна. 13. Ватин. 14. Надія. 16. Форум. 17. «Тоска». 23. Антена. 25. Вігвам. 27. Лерка. 28. Сюїта. 30. Фунт. 31. Міза.

КОРИСНО ЗНАТИ

Опустіть дріжджі в окріп...

■ Щоб відновити смак пересохлих волоських горіхів, необхідно не розбиваючи опустити їх на 2—3 дні у підсолену воду кімнатної температури.

■ Аби переконатися, що пересохлі дріжджі придатні до вживання, відламайте шматочок і киньте в окріп. Якщо спливе на поверхню — можна використовувати.

■ Щоб почистити дзеркало, приготуйте таку суміш: 1 склянку води, 1 столову ложку оцту та 20 г крейди або зубного порошку. Все змішайте і закип'ятіть. Дайте відстоятися, чисту рідину без осаду злийте в посудину і протирайте дзеркало.

УСМІХНІТЬСЯ

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Сергій ПРАВДЕНКО, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописи не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.

Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311173.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos